

OBSAH

Předmluva	5
PLEMENITBA, ZOOHYGIENA, VÝŽIVA A VYŠETŘOVACÍ METODY	
Zásady plemenitby drůbeže z hlediska zdravotního (<i>inž. Dr. Vítězslav Orel</i>)	7
Genetika a plemenitba	7
Genetika a nemoci drůbeže	11
Šlechtění na odolnost proti nemocem	12
Hlavní zásady plemenářské práce v chovu drůbeže	13
Plodnost a líhnivost vajec	14
Masná užitkovost	14
Nosnost	16
Životnost drůbeže	17
Zoohygiena, prevence nemocí a dezinfekce (<i>MVDr. Ladislav Landau a MVDr. Bedřich Klimeš</i>)	17
Všeobecné hygienickotechnické zásady a normy pro výstavbu drůbežnických zařízení	17
Prostorové, stavebně technické a provozní normy chovných a odchovných zařízení pro drůbež	19
Fyzikální činitelé prostředí zařízení pro chov drůbeže	38
Zdravotní problematika intenzivních forem chovu drůbeže	42
Hygiena a sanitace při umělém líhnutí drůbeže	45
Biologická kontrola líhnutí	55
Preventivní opatření v chovech k tlumení nemocí	64
Dezinfekce	66
Deratizace	67
Hygiena výživy drůbeže (<i>MVDr. Ladislav Landau a inž. Vladimír Peter</i>)	69
Činitelé rozhodující o biologické a dietetické hodnotě výživy drůbeže	70
Vitamíny ve výživě drůbeže	70
Minerální a mikroelementy	76
Biologická hodnota bílkovin krmiva a zastoupení aminokyselin	77
Energetická hodnota krmné dávky	79
Antibiotika ve výživě drůbeže	81
Hormonální a jiné stimulatory ve výživě drůbeže	81
Některé otázky dietetiky a krmné techniky drůbeže z hlediska oblíbenosti jednotlivých krmiv	82
Voda	84
Vyšetřování drůbeže za živa, terapie a aplikace léků (<i>MVDr. Bedřich Klimeš</i>)	86

Popis drúbeže (nacionále)	88
Anamnéza	89
Vyšetření zdravotního stavu (status praesens)	90
Všeobecný stav	90
Vnitřní teplota	93
Vyšetření jednotlivých orgánů	93
Kúže a epidermální útvary	93
Okó	97
Dýchací orgány	98
Cirkulační orgány a krev	99
Zaživací orgány	103
Močové a pohlavní orgány	107
Pohybové orgány	107
Nervové ústrojí	108
Zvláštní vyšetření	109
Terapie a aplikace léků a biopreparátů	110
Aplikace léčiv pro zevní použití	112
Aplikace léčiv pro vnitřní použití	113
Vyšetřování drúbeže po smrti (MVDr. Ladislav Piuník)	116
Všeobecné pokyny	116
Zásady odesílání kadaverů k vyšetření	116
Pitva a základy postmortální diagnostiky	120
Příjem, vybalení a evidence materiálu	120
Ochrana pitvajících a pracovní nástroje	121
Pitva	122
Organizace pitev	122
Zvláštnosti patomorfologie ptáků	122
Pítevní technika	124
Některé metody zvláštního vyšetření při pitvě drúbeže	157
Pítevní protokol	157
Analýza údajů a vyšetření, syntéza a zhodnocení výsledků, stanovení diagnózy a uzavření případů	160

PORUCHY Z VÝŽIVY A DEFICIENCE VITAMÍNŮ

Poruchy z výživy a deficiencie vitamínů (MVDr. Bedřich Klimeš)	162
Nedostatek vitamínu A	162
Nedostatek vitamínu B ₁	170
Nedostatek vitamínu B ₂	171
Nedostatek kyseliny nikotinové	174
Nedostatek vitamínu B ₆	175
Nedostatek vitamínu B ₁₂	176
Nedostatek kyseliny pantotenové	177
Nedostatek kyseliny listové	178
Nedostatek cholinu	179
Nedostatek biotinu	179
Nedostatek vitamínu C	181
Rachitida — křivice, osteomalacie — měknutí kostí	182
Nedostatek vitamínu E	190
Nedostatek vitamínu K	196

Deficiencie minerálů a stopových prvků	197
Vápník a fosfor	198
Hořčík	198
Sodík a chlór	199
Draslík	199
Mangan	199
Peróza	199
Jód	202
Síra	202
Deficiencie aminokyselin a bílkovin	202

NEMOCI VIRUSOVÉHO PŮVODU

Mor drůbeže — pestis avium (<i>med. vet. Rostislav Škoda a MVDr. Aloiz Žuffa</i>)	205
Leukóza (oční, viscerální, erythroblastóza, granuloblastóza atd.) — leucosis avium (<i>MVDr. Miloslav Baštář</i>)	226
Nakažlivá obrna drůbeže — neurolymphomatosis gallinarum (<i>MVDr. Bedřich Klimeš</i>)	241
Ptačí neštovice — variola avium (<i>MVDr. Aloiz Žuffa a med. vet. Rostislav Škoda</i>)	249
Ornitóza (psittakóza) (<i>med. vet. Rostislav Škoda a prom. vet. lékař Milan Goiš</i>)	264
Virusová hepatitida kachen (<i>MVDr. Bedřich Klimeš, MVDr. Jozef Jakubík, prom. vet. lékař Milan Goiš</i>)	276
Vzteklina — lyssa, rabies (<i>MVDr. Bedřich Klimeš</i>)	281
Infekční laryngotracheitida — laryngotracheitis infectiosa gallinarum (<i>med. vet. Rostislav Škoda a MVDr. Aloiz Žuffa</i>)	282
Infekční bronchitida kuřat — bronchitis infectiosa avium (<i>med. vet. Rostislav Škoda a MVDr. Jozef Jakubík</i>)	290
Chronická choroba dýchadel a infekční sinusitida (<i>MVDr. František Stricker a MVDr. Mikuláš Beseda</i>)	298
Chronická choroba dýchadel	298
Infekční sinusitida krůt — sinusitis infectiosa meleagridum	309
Infekční sinusitida kachen (<i>MVDr. Bedřich Klimeš</i>)	312

NEMOCI BAKTERIÁLNÍHO PŮVODU

Infekční (hemofilová) rýma drůbeže — coryza contagiosa avium (<i>MVDr. Mikuláš Beseda a MVDr. František Stricker</i>)	314
Týf drůbeže a pulorová nákaza — typhus avium et diarrhoea pullorum (<i>MVDr. inž. agr. Oldřich Mráz a MVDr. Ladislav Pivník</i>)	318
Paratyf (salmonelózy) drůbeže — paratyphus (<i>MVDr. inž. agr. Oldřich Mráz a MVDr. Ladislav Pivník</i>)	331
Cholera drůbeže — cholera avium (<i>MVDr. Mikuláš Beseda a MVDr. František Stricker</i>)	340
Tuberkulóza drůbeže — tuberculosis avium (<i>MVDr. inž. agr. Oldřich Mráz a MVDr. Ladislav Pivník</i>)	351
Listerióza — listeriosis (<i>MVDr. inž. agr. Oldřich Mráz</i>)	365
Sněť slezinná — anthrax (<i>MVDr. inž. agr. Oldřich Mráz</i>)	370
Červenka prasat — rhusiopathia suis (<i>MVDr. inž. agr. Oldřich Mráz</i>)	374
Otrava klobásovým jedem — botulismus (<i>MVDr. inž. agr. Oldřich Mráz</i>)	378
Pseudotuberkulóza — pseudotuberculosis (<i>MVDr. inž. agr. Oldřich Mráz</i>)	383
Brucelóza — brucellosis (<i>MVDr. Bedřich Klimeš</i>)	386
Koligranulomatóza — coligranulomatosis (<i>MVDr. Bedřich Klimeš</i>)	388
Tetanus (<i>MVDr. Bedřich Klimeš</i>)	392
Stafylokokózy (<i>MVDr. Bedřich Klimeš</i>)	393

Streptokokóza (MVDr. Bedřich Klimeš)	397
Zánět pupku u kuřat — omphalitis (MVDr. Bedřich Klimeš)	398
Spirochetóza — spirochaetosis avium (MVDr. Bedřich Klimeš)	398

NEMOCI PLÍŠŇOVÉHO PŮVODU

Nemoci plíšňového původu (MVDr. Bedřich Klimeš)	401
Aspergilóza	401
Favus	409
Moniliáza (moučnivka)	412

NEMOCI PARAZITÁRNÍHO PŮVODU

Nemoci protozoárního původu (MVDr. Bedřich Klimeš)	415
Kokciidióza	415
Kokciidióza krůt	433
Kokciidióza hus	433
Kokciidióza kachen	435
Enterohepatitida (histomoníáza) krůt	436
Trichomoníáza — trichomoniasis	440
Hexamitóza — hexamitosis	443
Toxoplazmóza — toxoplasmosis	443
Nemoci vyvolávané krevními prvky	445
Plazmodiόza (ptačí malárie)	445
Hemoproteόza	447
Leukocytozόza	447
Egyptianelόza	448
Trypanozomiáza	449
Nemoci vyvolávané nematody a akantocefaly (MVDr. Bedřich Klimeš)	449
Askariidióza — zamoření škrkavkami	449
Porrocekóza	456
Heterakidióza	457
Amidostomόza — žaludeční červivost	461
Syngamόza	465
Cyatostomόza	469
Kapilariόzy drůbeže	472
Kapilariόza	473
Eukoleόza hrabavé drůbeže a thominoxόza kachen	476
Tetramerόza	479
Akantocefalόzy (nemoci vyvolávané vrtejší)	482
Nemoci vyvolávané cestódy — cestodózy (MVDr. Bedřich Klimeš)	484
Tasemnice hrabavé drůbeže	484
Tasemnice vodní drůbeže	490
Nemoci vyvolávané trematody — trematodózy (MVDr. Dalibor Zajíček)	496
Trematodózy oka	498
Trematodózy dýchacích orgánů	500
Trematodózy krevního oběhu	501
Trematodózy zažívacího traktu	502
Trematodózy vejcovodu	507
Trematodózy kůže	510
Nemoci vyvolávané cizopasnými členovci — arachnoentomόzy (MVDr. Bedřich Klimeš)	512
Zaklíštění — ixodidosis	512

Napadení klíšťáky — argasiasis	515
Čmelíkovitost — dermanysiasis	516
Prašivina drůbeže — nemidocoptosis	519
Vápenka	519
Prašivina opeřených částí těla	521
Parazitární onemocnění peří	522
Peruhovitost	522
Zápeřníkovitost	523
Cytoditóza	524
Laminosioptóza	525
Hmyz cizopasíci na drůbeži	526
Všenky — Mallophaga	526
Ploštice — Heteroptera	530
Blecha — Aphaniptera	531

OTRAVY DRŮBEŽE
SPONTÁNNÍ NÁDORY U DRŮBEŽE
NENAKAŽLIVÉ NEMOCI DRŮBEŽE

Otravy drůbeže (MVDr. Theodor Medek)	533
Výskyt a příčiny otrav	533
Vnímavost ptáků k jedům	534
Působení jedů v organismu	534
První pomoc, léčba a profylaxe	535
Otrava fosfidem zinku	536
Otrava arzénem	536
Otrava chloridem sodným	537
Otrava olovem	538
Otrava rtuťí	538
Otrava sloučeninami barya	539
Otrava sloučeninami thalia	539
Otrava zinkem	539
Otrava sloučeninami mědi	540
Otrava manganem	540
Otrava síranem železnatým	541
Otrava žlutým fosforem	541
Otrava kyanidy	541
Otrava dusičnany	542
Otrava alkalickými látkami	542
Otrava kyselinami	543
Otrava kyslíčnickem uhelnatým	543
Otrava benzínem a petrolejem	543
Otrava naftalínem	543
Otrava trichlóretylénem	544
Otrava DDT	544
Otrava HCH	544
Otrava etylalkoholem	545
Otrava formaldehydem	545
Otrava fenoly a kresoly	545
Otrava alfanafylthiomočovinou	545
Otrava kumarinovými preparáty	546

Otrava organickými fosfáty	546
Otrava sulfonamidy	546
Otrava nitrofurazonem	546
Otrava strychninem	547
Otrava nikotinem	547
Autointoxikace	548
Otravy bakteriálními toxiny	548
Otravy bílkovinami	548
Otravy plísněmi a houbami	549
Otrava námelem	549
Otrava tiselem	550
Otrava koukolem	550
Otravy semeny ricínu	550
Otrava listy a kůrou oleandru	551
Otrava solaninem	551
Jiné otravy	551
Spontánní nádory u drůbeže (<i>MVDr. Jaromír Krul</i>)	552
Označování nádorů	552
Nádory pojivové tkáně	553
Benigní pojivové nádory	553
Maligní pojivové nádory	560
Nádory epitelální tkáně	566
Benigní epitelální nádory	566
Maligní epitelální nádory	568
Nenakažlivé nemoci a chirurgické zákroky na drůbeži (anatomickými a fyziologickými poznámkami opatřil <i>MVDr. Vladimír Komárek</i>)	573
Nemoci kožního systému (<i>MVDr. Bedřich Klimeš</i>)	574
Emfyzém kožní	574
Nádory	574
Traumata	574
Poruchy ve vývoji peří	575
Omrzliny	576
Oštipování peří a kanibalismus	580
Nemoci kožního systému (<i>MVDr. Bedřich Klimeš</i>)	574
Deformace zobáku	585
Onemocnění jazyka	585
Onemocnění volete	587
Onemocnění žaludku	588
Onemocnění stěv	589
Nemoci vyměšovacího ústrojí (<i>MVDr. Bedřich Klimeš</i>)	589
Onemocnění ledvin	590
Dna drůbeže	590
Nemoci pohlavního ústrojí (<i>MVDr. Bedřich Klimeš</i>)	591
Samčí pohlavní ústrojí	591
Techniky kapounování kohoutů	594
Samičí pohlavní ústrojí	595
Onemocnění vaječníku	596
Onemocnění vejcovodu	597
Výhřez kloaky	598
Krevní skvrny ve vejcích	599

Odkvokávání hrabavé drůbeže (MVDr. Rudolf Švec)	599
Umělé osemeňování drůbeže (MVDr. Rudolf Švec)	601
Nemoci cévní soustavy (MVDr. Ladislav Pivník)	603
Enzootická srdeční mrtvice slepic	604
Seznam souborných knižních publikací, jichž bylo použito na více místech	609
Seznam použitých zkratk	612
Rejstřík	613

NEMOCI DRŮBEŽE

Yaroslavl, 1958

M. D. Pivník

Seznam souborných knižních publikací, jichž bylo použito na více místech . . . . .

Seznam použitých zkratk . . . . .

Rejstřík . . . . .